

עמדו בכבוד במבחן התוצאה. טקס חלוקת תעודות-הוראה מ

אווירה חסידית ורצינות
אקדמית שוכנות בשלום,
זו לצד זו, בלימודי שנה
ד' המתקיימים זו השנה
השנייה בין כותלי קמפוס
'בית חיה' שבמתחם
המכללה הדתית
'שאנן' בחיפה • רמת
הלימודים גבוהה, תחושת
הרצינות והמחויבות
של התלמידות רבה,
האווירה משפחתית,
ומשרד-החינוך גומרים
את ההלל • שוחחנו
עם ראש התוכנית ועם
שתיים מהמורות המרצות
בקמפוס, על שיתוף-
הפעולה המיוחד שאפשר
קבלת תואר B.ed אקדמי
לצד תעודת-הוראה
ממכללת 'בית רבקה' •
אקדמיה מחובדת

תואר בט

במכללת בית-רבקה בכפר-חב"ד ב' ובקבוצה של מורות בפועל, שהשלימו זה מכבר את חוק לימודיהן ושבידיהן תעודת-הוראה של המכללה. אז מה הן עושות פה? – תכף נבין. הגב' הבר היא סגנית מנהל מכללת בית-רבקה ומה שיותר נוגע לענייננו – ראש תוכנית שנה ד'. הגב' קלי, היא מרכזת ומארגנת את

לצידי", מוסיפה הגב' הבר, מפרגנת לעמיתתה. ה"זירה" המדוברת היא קמפוס בית-הספר העל-יסודי של חב"ד בחיפה, 'בית חיה', הממוקם במתחם מכללת 'שאנן'. כ-190 בנות הגיעו לכאן הבוקר והן ילמדו בין כותלי הקמפוס יום שלם, כפי שהן עושות מדי יום רביעי בשבוע. מדובר בתלמידות שנה ד'

ום רביעי בצהריים. קולות של המולה שקטה עוברים אלינו דרך שפופרת הטלפון האחוזה בידה של הגב' אסתר הבר. "צהריים טובים, אני מדברת כעת היישר מזירת ההתרחשות", היא אומרת בנימה מחויכת, משל הייתה כתבת המדווחת מהשטח. "יש כאן אווירה יוצאת מהכלל, אותה מטפחת הגב' חדווה קלי, היושבת כאן

הוראה ממכללת 'בית רבקה' וקבלת תואר B.ed ממכללת 'שאנן', לכ-120 תלמידות שנה ד'

וודאות בקרב התלמידות ובשל העובדה שמשרד החינוך גילה עניין רב מאוד בהליך זה, נוצר חלון הזדמנויות של רצון טוב וגמישות, שאפשר למכללה ליצור קשר עם המכללה האקדמית הדתית 'שאנן' בחיפה. מתוך הבנה הדדית ונכונות לשתף פעולה הוקמה מסגרת לימודים ייחודית לבנות שנה ד', המאפשרת להן קבלת תואר B.ed אקדמי של מכללת 'שאנן', לצד תעודת הוראה המוענקת על-ידי מכללת 'בית רבקה'. למסגרת צורפה, כאמור, כיתה נוספת של בוגרות המכללה אשר סיימו את לימודיהן בעבר ומבקשות להשתדרג ממעמד אקדמי לתואר אקדמי.

מהראוי לציין, כי מסגרת זו קרמה עור וגידים הרבה מאוד בזכות מנהל מכללת 'שאנן', ד"ר יחיאל פריש (ראו מסגרת). מהפגישה הראשונה עמו הצהיר ד"ר פריש על רצונו העז לסייע בכל דרך לבנות חב"ד הלומדות בבית-

דברי רקע: עם התהוות הליך האקדמיזציה של המכללות, מכללת בית-רבקה בחנה כל דרך להעניק לתלמידותיה את המקסימום האפשרי מבלי להתפשר על העקרונות החינוכיים. ואולם דרישות שונות של המל"ג (המועצה להשכלה גבוהה), לא אפשרו זאת.

בשלוש השנים האחרונות נכנסה למערכת החינוך בארץ רפורמת 'אופק חדש'. תוכנית זו נועדה להעלות את רמתם המקצועית של עובדי ההוראה כמו גם לשפר את שכרם. 'אופק חדש' אינה מבחינה - לפחות לא בשלב זה - בין המחזיקים בתואר אקדמי לבין בעלי דירוג שכר אקדמי, והיא מזכה את אלה כאלה במידה שווה לכל דבר ועניין. בשל כך, משתלבות בהצלחה בוגרות מכללת 'בית רבקה' בבתי-ספר שהצטרפו למתכונת החדשה, ככל בוגרות המכללות האקדמיות להוראה. עם זאת, על רקע חששות ותחושת אי-

הוראה

הפלטפורמה הלימודית בתוך הקמפוס של 'בית חיה'. מדובר בתוכנית חדשה שהחלה לפעול לפני כשנה וחצי בלבד. זוהי אפוא שנת הלימודים השנייה של תלמידות שנה ד' במסגרת הייחודית הפועלת בחסות המכללה הדתית 'שאנן'. כדי להבין במה מדובר, יש להקדים מעט

הרבה תועלת. המורה למתמטיקה, גב' קלרה שפוזניק

מערכת החינוך זקוקה למורות כאלה

שיתוף הפעולה בין שתי המכללות, בכפר-חב"ד ובחיפה, נולד והוא מתאפשר בראש ובראשונה בזכות שני שושבינו, ראש מכללת בית-רבקה, הרב משה חפר ומנהל מכללת 'שאנן', ד"ר יחיאל פריש. פנינו אפוא אל השניים וביקשנו את התייחסותם הישירה לשילוב הייחודי ולעבודה המשותפת.

הרב חפר: "במשך שנים ארוכות אנו ניצבים בצומת של התלבטויות בנושא האקדמיזציה. ניסינו למצות את האפשרויות בכיוון הליכה עצמאית עד קצה גבול יכולתנו, אך בכל פעם הורחקו אבני הגבול מחדש בדמות דרישות בלתי מתפשרות של המועצה להשכלה גבוהה. "דוגמה קטנה, לטובת הקוראות שאינן מתמצאות בנבכי הדברים – אילו קיבלנו את דרישות המועצה להשכלה גבוהה, הרי שכל צוות המורים במכללה לתורה שבעל פה, היו בוגרי אוניברסיטאות, בעלי תואר שלישי בתחום, ולא בוגרי ישיבות חב"ד (בלבד), כפי שזה כיום. ברור שדבר שכזה הוא בלתי אפשרי, משום שהוא היה מוחק באחת את ייחודה הרעיוני-קהילתי של המכללה על פני האחרות.

"המתכונת הנוכחית מבוססת על פתרון טכני עדין ומורכב, אך האידיאלי ביותר שיכולנו לשאוף אליו, בנתונים הקיימים. בסך הכל, הבנות לומדות שלוש מתוך ארבע שנים במגרשן הביתי בכפר-חב"ד, בעוד השנה הרביעית נלמדת בין כתלי הקמפוס החב"די בקריות, הממוקם בצמידות למכללת 'שאנן', עם צוות מורים אקדמי, אך מוכר וידידותי. לצד הדרישות האקדמיות הבלתי מתפשרות, מושם דגש מיוחד על אווירה חסידית ביתית, והבנות מרגישות מבחינה זו בהחלט, בבית.

"מסיבה זו זוכה התכנית לגיבוי קהילתי נרחב של הורי התלמידות ושל רבני חב"ד, הרואים בה פתרון פרקטי מיטבי וכשר למהדרין.

"זוהי גם הזדמנות להעלות על נס את תרומתם המכרעת של שני אנשים, שבלעדיהם לא היתה הרכבת (ופרויקט זה הרי מבוסס עליה...) יוצאת לדרך. האחד, ידיד אישי טוב, ד"ר יחיאל פריש ראש מכללת 'שאנן', איש אציל נפש שבמנותק מכל שיקול תועלת-מוסדי – עושה ככל יכולתו לרווחת הבנות, ומגלה רגישות והבנה אינסופיים לצרכיהן הקהילתיים והאישיים. והאחר, הרב יהודה-לייב שילדקרויט, שליחו הראשי של הרבי לחיפה, שפתח לנו לרווחה את שערי בית-הספר העל-יסודי 'בית חיה', בסבר פנים יפות, מתוך הכרה בגודל השעה ובמשקלו המכריע של מיקום הלימודים בין רכיבי הפתרון. "יבואו כולם על הברכה".

ד"ר פריש: "ראשית, אני סבור שהמהלך אותו הוביל הרב חפר היה מהלך מבורך, והברכה שהעניק לכך ועד רבני חב"ד היא חשובה ביותר. זאת, מתוך צפייה למרחוק, כדי לאפשר לבנות חב"ד להשתלב בעבודה וליהנות מרמת השכר הגבוהה ביותר, במסגרת 'אופק חדש'.

"שנית, אני אישית מתרשם עמוקות מהאיכות ומהרמה הגבוהה של תלמידות מכללת בית-רבקה. מדובר בבנות שאינן רואות בחינוך מקצוע בלבד, אלא גם שליחות קדושה. מערכת החינוך זקוקה למורות כאלה ומעוניינת בהן.

"ולבסוף, ברצוני לאחל לכל התלמידות, הצלחה רבה. אני משוכנע שהן ישיכלו לקבל בהבנה ובאהבה את כל הכללים והנהלים שנקבעו בעבר וגם לאחרונה על-ידי המל"ג. לבנות חב"ד יש עתיד רב חשיבות במערכת החינוך הממ"ד והכללית כאחד".

בתואר אקדמי על כל המשתמע מכך. איך זה עובד בפועל, אנחנו מתעניינות, והגב' הבר מסבירה: "מכללת 'שאנן', בהלימה להנחיות המל"ג, מכירה במסגרת הלימודים של שנים א', ב' וג'. בשנה הרביעית בלבד התלמידות נדרשות ללמוד במסגרת אקדמית. בשנה זו הן לומדות לימודי החינוך ולימודי ההתמחויות וכן לומדות קורסי סמינריון וכותבות עבודות סמינריוניות שזו מלאכה הדורשת קריאת מאמרים אקדמיים ופיתוח מיומנויות אקדמיות".

למרות זאת, מי שמצפה למצוא בין כותלי הקמפוס אווירה אקדמית קורקטית קרה, טועה. "מצד אחד, יש כאן דרישות לימודיות גבוהות ושמירה רצינית על הנהלים ולוחות הזמנים", מדגישה הגב' הבר. "עם זה, שוררת כאן חמימות חסידית ואווירת 'ביחד' נהדרת. לדוגמה, כשמגיע תאריך חסידי כלשהו, אפשר מיד לחוש בכך באוויר. לפני זמן לא רב היה כ"ב בשבט. כל מי שנכנסה לקמפוס, הרגישה מיד 'כ"ב שבט'. וכך גם היה ב"ט בכסלו. דוגמה נוספת, באופן שוטף עומד לרשות התלמידות ברוב שתייה חמה וקרה. אלו הן לכאורה דברים קטנים, אבל הם שעושים את ההבדל. התפאורה וכל האווירה סביב משדרות לתלמידות: חושבים עליכן ומעוניינים בטובתכן".

המחשבה על התלמידות יורדת עד לפרטים הכי קטנים. לרשות ולנוחות הבנות מירושלים ומצפת, מעמידה המכללה הסעה מאורגנת. שאר הבנות מגיעות ברכבת או באוטובוסים, והסעות מיוחדות, מטעם המכללה, מביאות אותן מהרציף בקריית-מוצקין אל שטח הקמפוס. "למי שהתרגלה להמולה הרוחשת של כפר-חב"ד ב', מדובר בפלנטה אחרת", מוסיפה הגב' הבר. "ועל-אף הדרישות הגבוהות, רואים פה הרבה חיוך ואור בעיניים".

פסק-זמן מהמרוץ

הקורסים הנלמדים בחסות מכללת 'שאנן', מגוונים מאוד. רוב הקורסים נלמדים בפועל ויש גם קורסים מודרכים. אחד מהם משולב במבחני כבוד. כן ישנם קורסים מקוונים. יש, למשל, קורס ציורי ילדים וכן קורס 'ספורט' לאור התנ"ך, במהלכו נוסעות התלמידות לשלושה ספורט בעלי רקע היסטורי תנ"כי. קורס נוסף – 'עיצוב סביבה לימודית'. התלמידות לומדות איך לעצב את הסביבה הלימודית באופן שהלמידה בו תהיה חווייתית

מדוע מכללה חסידית ומכובדת כבית-רבקה צריכה לכתת את רגליה ולחזור על פתחה של מכללה דתית אחרת, אנו תוהות.

"התשובה נעוצה כבר בגוף השאלה", משיבה הגב' הבר. "דווקא משום שאנחנו מכללה חסידית, לא יכולנו להרשות לעצמנו לקבל תכתיבים חיצוניים בכל הנוגע ללימוד והוראת מקצועות הקודש. בכל הדיסציפלינות האחרות אנחנו עומדים בדרישות ובהנהלים. אבל קבלת תכתיבים הנוגעים לתכני מקצועות כתנ"ך ותושב"ע, הינה דבר שלא יעלה על הדעת. לכן נאלצנו להגיע לפיתרון הזה שהוא אולי מורכב מעט ברמה הטכנית, אבל נותן מענה מיטבי מההיבטים הערכיים והמקצועיים".

ואכן, קשה לחשוב על שילוב מוצלח יותר בין עצמאות מלאה בכל הקשור לתכנים ולמהות לבין ההכרה הרשמית והיכולת לזכות

רבקה. ואכן, לכל אורך הדרך מוכיח ד"ר פריש רגישות מיוחדת לצרכי התלמידות והמכללה, בצד עמידתו העקרונית על קיום מלא של כל הנהלים והדרישות של המל"ג.

הרבה חיוך ואור

הלימודים מתקיימים, כפי שכבר צויין, בקמפוס 'בית חיה' בחיפה, הממוקם במתחם מכללת 'שאנן'. צוות המרצים מבוסס ברובו על מצבת מורי המכללה, שהוכרו ואושרו על-ידי המועצה האקדמית של מכללת 'שאנן'. התוכנית בלימודי הקודש וההווי החסידי זהים לכל מה שהיה מקובל בעבר, כאשר לחלק מן האירועים המרכזיים במכללה, מצטרפות הלומדות במסגרת תוכנית זו לכלל התלמידות בכפר-חב"ד.

כשר למהדרין. ראש המכללה, הרב משה חפר

אוירת 'ביחד' נהדרת. ראש התוכנית, גב' אסתר הבר

מתרשם עמוקות. ד"ר יחיאל פריש

איתה, איך לפרוש אותה על כל השנה, איך לבנות מבחן ולאחר מכן לעשות מיפוי ותוכנית עבודה בעקבות המיפוי. כמו כן הן למדו להכין מבחנים ברמות קושי שונות.

"מעלה נוספת בשנה הנוכחית קשורה לעובדה שחלק מהלימוד של תלמידות מסלול-יסוד ושל תלמידות מסלול-חט"ב מתקיים ביחד. יש לזה פלוס גדול, שכן כדי ללמד כראוי בכל אחד מהמסלולים הללו חובה על המורה להכיר את החומר הנלמד במסלול השני. הרי לא הגיוני שמי שבונה קומה שנייה בבניין לא יידע מה נעשה בקומה ראשונה ושמי שבונה את קומה ראשונה לא יכין תשתית מתאימה לקומה השנייה. תחילה למדנו לימודי מתמטיקה כלליים ולאחר מכן נכנסנו לתכנים יסודי ואחר-כך חט"ב."

"אני מלמדת כבר ארבע שנים את כל הקבוצות", מוסיפה הגב' שפוצניק. הקורס האחרון היה חשוב מאוד כסיכום של שלוש השנים שעברו. גם מבחינתן של תלמידות שנה ד' שכבר עובדות בשטח, הקורס הזה היה מאוד יישומי והוא הביא להן הרבה מאוד תועלת".

הגב' שפוצניק, אגב, היא גם מדריכה (מטעם משרד-החינוך) של בתי-ספר באזור המרכז, עובדה המאפשרת לה לסייע לתלמידות המכללה להשתבץ בהוראה בבתי-הספר השונים.

"בשנה שעברה היו לנו 170 תלמידות והשנה כ-190", אומרת הגב' הבר. לדבריה, משרד-החינוך מברך על המהלך כולו ומסייע בכל דרך למכללה ביישום השילוב החדשני בינה ובין מכללת 'שאנן'.

"טקס חלוקת התארים שהתקיים בכ"ח בטבת", מוסיפה הגב' הבר, "הוא מבחן-התוצאה של התוכנית הייחודית וב"ה עמדנו בו בכבוד. 120 תלמידות שלמדו בשנה שעברה, סיימו בכבוד את חוק לימודיהן וקיבלו תעודת הוראה ממכללת בית-רבקה ותואר B.ed ממכללת 'שאנן'. לטקס בשנה הבאה אנו מצפים ומייחלים ל-100 אחוז תלמידות מסיימות ומקבלות תואר".

לדברי הגב' הבר, במשרד-החינוך מודעים היטב לאיכות הגבוהה של תלמידות בית-רבקה. "הם נוכחים לדעת שאצלנו המצטיינות מתמקדות בהוראה ובחינוך, שכן הן מחונכות לכך מילדות ורואות בשדה-החינוך שליחות-חיים. מהסיבה הזאת גם, לא-מעט בוגרות בית-רבקה מצליחות להתברג בתפקידים מכובדים - כולל ניהול, ריכוז והדרכה - במערכת החינוך".

הגב הבר שנוסעת עם התלמידות ברכבת, מציינת את האווירה המיוחדת שהבנות יוצרות ברכבת. "רואים אותן מתפללות, לומדות חת"ת ומעיינות בחומר הלימודי שלהן. זמן הנסיעה מנוצל היטב על-ידי התלמידות", היא אומרת.

מודעים לאיכות התלמידות

גם הגב' קלרה שפוצניק, העוסקת בהוראת המתמטיקה על שלל היבטיה, הן במכללה והן במסגרת שנה ד' בחיפה, משוכנעת שהמסגרת הייחודית בחסות 'שאנן' העלתה את רמת

ומעוררת יותר; עיצוב הכיתה לפי עונות השנה ובהתאם לתאריכים מיוחדים במעגל-החיים היהודי.

קורסים נוספים בקמפוס: חוללות עצמית (העלאת התחושה של הערך העצמי שמביאה למיזוי הפוטנציאל האישי), ניתוח אירועים בכיתה (מן המעשה אל התיאוריה), הבית היהודי וחסידות (עיונים מעמיקים במאמרי חסידות). וישנם, כמוכב, הקורסים הדיסציפלינריים בתנ"ך ולהבדיל במתמטיקה, אנגלית וחינוך-מיוחד.

"מה שמאפיין פה את המקום זו האווירה

”בכל הדיסציפלינות האחרות אנחנו צומחים בדרישות ובנהלים. אבל קבלת תכתיבים הנוגעים לתכני מקצועות כתנ"ך ותולדות, הינה דבר שלא יצאה על הדעת. לכן נאלצנו להגזיז לפיתרון הזה”

התוכנית האופטימלית. המרצה, הגב' ליוזיק נפרסטק

הלמידה וההישגים של התלמידות. ראשית, כל הגישה של התלמידות במסגרת הזאת היא יותר רצינית ויותר עם מחויבות. שנית, גם רמת הלימוד עלתה מאוד. בשנה הנוכחית התקיים לראשונה קורס מודרך. כלומר, אני אישית הוצאתי לאור חוברת עם תוכנית עבודה שנתית שמחולקת לארבעה חלקים. החוברת כוללת תוכנית עבודה שנתית למסלול-יסוד ולמסלול-חט"ב. היא כוללת דוגמאות של מבחנים ארציים (לא בית-ספריים), של מאמרים שנרכשו מהאקדמיה ושל משימות שהתלמידות היו צריכות למלא. "הקורס הזה הסתיים זה לא מכבר ובדפי-המשוב שהתלמידות התבקשו למלא בסופו, הן כתבו, בין השאר, כי הן למדו המון; למדו את תוכנית הלימודים, למדו אין להתמודד

המיוחדת והרצינות", מוסיפה הגב' הבר. "התלמידות עוברות פה תהליך של התבגרות ושל עצמאות. מהבחינה הזאת, אפשר בהחלט לומר שהאילוץ לנדוד עד כאן ולהתאים עצמנו לכללים ולנהלים האקדמיים, הוליד תוצאות מבורכות. ההבנה הבסיסית של התלמידות בדבר חשיבות העמידה בנהלים, בלוחות הזמנים ובכל החובות הלימודיים - העמיקה והתעצמה, וזאת הכנה חשובה מאוד לקראת היציאה לעבודה בהוראה".

בעניין האווירה המיוחדת שתוארה לעיל, יש לציין כי לטובתן של התלמידות הנשואות, הוכשר בקמפוס חדר תינוקיה עם מטפלת צמודה. "זוהי התוכנית האופטימלית לאישה החב"דית שבדרך ולזו שכבר נישאה ומבקשת לבנות את עתידה באופן שיבטיח לה הן אווירה חב"דית ראויה והן הכרה אקדמית", אומרת הגב' ליוזיק נפרסטק, דיקן המכללה בכפר-חב"ד ב' ובקמפוס בחיפה, מרצה בסדנה למורה המתחילה. "אי-אפשר להתעלם מהקושי שבהיטלטלות לכאן, מוסיפה הגב' נפרסטק, "אך במקביל, תלמידותי אמרו לי היום, שההגעה לחיפה היא סוג של פסק-זמן ממרוץ החיים ומרצף המטלות השוטפות. זה מקום שמשרה אווירת רוגע ורצינות כאחד. קשה, אבל הקושי נחמד"...